

Schumicky Lilla

Múlt, jelen és jövő Guluban

ÉSZAK-UGANDA, GULU

Reggel hét óra, a gului Ne sírj többet - IGAP (Income Generating Activity Project - Jövedelemszerző projekt) épületében már nagy a sürgés-forgás. A lányanyák, akik korábban gyermekkatónák és szexrabszolgák voltak, már megérkeztek és beizzították a szénrel fűthető főző alkalmatosságokat. Néhányan már reggel elmentek a piacra megvenni a tizenöt kiló húst, amely később azonban kevésnek bizonyult, így még tizenötöt megtoldották. Nagy nap van, az Afrikai-Magyar Egyesület (AHU) delegációja érkezik Guluba, hogy hivatalos ünnepségek keretei között nyissa meg a centrumot.

Az Ne sírj többet programot 2007 februárjában indította be az AHU és a Respond ReNEW. A program célja olyan gyermekanyák megsegítése és támogatása, akiket fiatal, 10-12 éves korukban raboltak el az LRA (Lord Resistance Army), vagyis az Úr Ellenálló Hadseregének fegyveresei. A lányok hosszú éveken át kényszerültek szolgálni a lázadók fogságában katonaként, illetve szexrabszolgaként. Miután fogságban született gyermekeikkel sikerült megszökniük, hazatértek észak-ugan-

dai otthonaikba, az ott élők azonban már nem fogadták vissza őket, semmilyen segítséget nem adtak számukra. Három hónap komoly kutatómunka után született meg a projekt ötlete e sorok szerzőjének fejében. Egy komplex kínálati csomaggal álltam elő, mely pszichológiai támogatást, jövedelemszerző tevékenységet és mikrohitel rendszert biztosít a lányanyák számára. Decemberben Szilasi Ildikó segítségével megszületett a megállapodás, Balogh Sándor az AHU elnöke elkötelezte magát a projekt támogatása mellett. Ennek eredményeképpen jött létre az Ne sírj többet központ, melynek megnyitására a támogatók is kiutaztak.

Nyolc óra, a rizs már fő a tűzön, meghozták a sátrat is, hiszen a megtisztelő delegációt nem lehet kiültetni a tűző napra. Az utolsó simítások megtörténnek az irodában, mindent szépen a helyére tesznek. Az anyák gyermekei a kertben tartják utolsó főpróbájukat, táncsal és énekkel várják a látogatókat. A harminc gyermekanya különböző csoportokban dolgozik. Nora a vásárlók, Janet a dekorációsok, Sylvia a főzők, Vicky a sátorállítók, míg Beatrice az előadást tartók vezetője.

Dráma

Fürdetés a táborban

Néhány percre megállok egy sarokban, és csak figyelem az eseményeket. Csodálattal és tisztelettel tölt a gyermekanyák lelkesedése, öröme. Érezni lehet a levegőben a hálát, a boldogságot és a reményt. Végre valami történik. Végre valaki segít nekik, hogy szörnyű múltjukat elfeledhessék. Mindenki büszkén viseli a fekete IGAP-pólóját, a lányok haja szépen lefonva, néhányuknak rövidre vágva. A gyerekeken is „legszebb” ruhájuk, melyek ugyan kissé szakadtak, de makulátlanul tiszták. Hiába, a mérhetetlen szegénységet nem lehet elrejtteni.

Grace (22) rohan oda hozzám, hogy jó, ha a gyöngyös képet középre rakják? Persze – válaszolom – minden rendben lesz. Nem akarok beleszólni a díszítésbe, hiszen ez az ő centrumuk. Ildi telefonál, hogy már Guluban vannak, és fél óra múlva érkeznek a központba. Szerencsére a sátor már áll, a kölcsönkért műanyag-székeket is elrendeztük alatta. Közben megjelenik Lawino is, akit a minap költöztettünk Guluba négy gyermekével együtt, egy 50 kilométerre fekvő harmincezres menekülttáborból. Lawino hét évet töltött fogságban, onnan már ismeri lányokat, akik láthatólag örülnek régi bajtársuknak. Anyyira, hogy gyorsan be is vonják a főzésbe. Az utolsó pillanatban egy bodabodán (motortaxin) begördül Fiona, a projekt menedzser is, kezében a „cégtáblával”, melyet ideiglenesen homokkal rögzítünk a földre, hogy mutassa a centrumba vezető utat a látogatók számára.

Nem sokkal később mikrobusz kanyarodik a kertbe. Megérkezik az AHU delegációja, tévések magyar kereskedelmi és állami tévécsatornáktól és egy prominens újságíró. Sor kerül az oly régóta várt első találkozóra, mert ahogy Ildi fogalmazott ünnepi beszédében: „december óta lélekben mindig veletek voltunk, nem telt el nap anélkül, hogy ne gondoltunk volna rátok otthon, Magyarországon”.

Délre szinte az egész vendégereg megérkezik, helyi újságírók, rádiósok, vezetők, más segítség-szervezetek képviselői. A beszélgetések sorra követik egymást, de az ünnepély csúcspontja mégis az a majdnem egy órás dráma, melyet a gyermekanyák „írtak” és rendeztek saját sorsuk eseményeiből. A színdarab igen szívhez szóló, a lányok elrablásáról a fogságban történt kegyetlenkedésekről, majd a menekülésről és az IGAP-hoz vezető útról mesél. Fűből készített AK47-sűk és a darab reális brutalitása egy pillanatra az egész közönséget visszarántja a valóságba. Az előadás luoul folyik, Steven azonban lelkesen fordít.

Habár a darabot a lányok maguk írták és rendezték, másnap néhányuk mégis arról panaszkodott, az előadással régi sebeket szaggattak fel, egész éjszaka rémálmaik voltak. A trauma már az ünnepély előtt a rajzterápián is kifejezésre került. A lányok rajzainak többségén azt látjuk, hogyan égette fel az LRA a falvakat, miként bombáztak a kormánycsapatok harci gépei, milyen brutalitásokra került sor.

A lányanyák közül többen állítják: e projekt az egyetlen reményük, ha ez nem lenne, akkor már néhányuk visszament volna harcolni az LRA-val. Merthogy a háborúnak még nincs vége. Jelenleg csak relatíve honol béke Észak-Uganda területén, Joseph Kony, az LRA vezetője azonban most sem tétlenkedik. A legutóbbi hírek arról szóltak, hogy Dél-Szudánból, Kelet-Kongóból és a Közép-afrikai Köztársaság területéről ötszáz embert raboltak el. Az ENSZ felszólította Konyt a fogságba ejtettek szabadon bocsátására, válasz azonban egyelőre nem érkezett. Többek szerint nyilvánvaló: az LRA csak időt akar nyerni, hogy erőre kapjon...

Igap gyerekek

De térjünk vissza inkább a programhoz, mely lassan a végéhez érkezik: az évente csak nagy ritkán asztalra kerülő hús már fogyóban van valamennyi asztalon. A látogatók által hozott adományokat izgatottan forgatják a lányok, próbálgatják a ruhákat, csomagolják az iskolaszereket. A leányanyák és gyermekeik nagyon boldogok.

Délután négy órára lusta elégedettség tölti meg a levegőt. A program, amelyre oly régen készültünk, sikeresen lezajlott. A küldöttség megígéri, hogy két nap múlva visszatérnek a centrumba. Mindenki fáradt, mégis este a Havannában, a helyi éjszakai mulatóhelyen ropja a táncot a magyar delegáció. A jókedvhez Uganda nemzeti itala, a varagy is hozzájárul. A szórakozóhely tele van, a magyarok az egyedüli fehérek a társaságban. De talán ez fel sem tűnik, mivel az acsoli emberek kedvesek, senki sem marad ki a mulatságból. A levegő forrósága tölti meg a tánctermet, a kongói zene dübörög, szemünkben összerosódik a színes kavalkád, csak az élet iránti szeretet érezhető. Talán ez az, amely még a két évtizede tomboló polgárháború után is erő ad az acsoli embereknek.

Másnap abba a menekülttáborba utazunk, ahol egykoron Lawino lakott. Látom, hogy a tegnapi örömködésből felocsúdva döbbenet uralkodik a magyarok arcán. A kunyhók félméternyire, rendszeretlenül állnak egymás mellett, szemét borítja az egész tábor, a gyerekek meztelenek, hatalmas pókhasuk oda nem illő módon dudorodik ki apró testükből. A nők rongyaikkal takarják mezítelen vállukat, lábuk kérgesre repedezett. A férfiak már az ivóban helyi alkoholt szüröcsölnek, közben hangoskodnak. Nyilvánvalóan sokan betegek, a sárga szemek a Hepatitis C, a lesóványodott testek pedig az AIDS terjedésére utalnak. A gyermekek szinte

mindegyike kórosan alultáplált. A bűz már-már elviselhetetlen. A centrum Guluban egy valóságos paradicsom a táborhoz képest. A valóság mégis az utóbbi. Jelenleg is több mint másfél millió ember él különböző menekülttáborokban Uganda északi részén, és ha Kony visszatér, e szám bizton tovább fog emelkedni. ☀

